

Ceza muhakemesi makamları ve sistemler

CEZA MUHAKEMESİ

İDDİA

SAVUNMA

YARGILAMA

ÇELİŞME YÖNTEMİ

CEZA MUHAKEMESİ SÜJELERİ

SAVUNMA
MAKAMI

BİREYSEL
SANIK

TEKNİK
MÜDAFİ

İDDİA MAKAMI

BİREYSEL
KATILAN

KAMUSAL
C. SAVCISI

YARGILAMA
MAKAMI

MAHKEME

HAKİMLİK

MÜŞTEKİ VEKİLLERİ SANIKLA MÜDAFİ YANYANA OTURDUĞU İÇİN TARAFSIZLIĞINI KAYBETTİĞİ HAKİMİ GEREKÇESİYLE REDDETTİ

08.10.2019 İstanbul

MÜŞTEKİ VEKİLİNİN TALEBİ

"Duruşmanın başında sanığın hiç bir talebi ve mazereti olmamasına rağmen sanık kürsüsünden sayın mahkemenin söylemiyle avukatının yanına geçirilerek savunmasının alınması kanaatimize göre hakimin tarafı davrandığı anlamına gelmektedir. Ayrıca duruşmanın başında müştekilerin avukatların uzağında ve sanıkların genelde bulunduğu bölüme oturtunuz. Daha sonra bizim talebimiz üzerine, müştekiler için ayrılan bölümü bizlere ve müştekilere açınca bu eksiklik giderilmiş oldu. Hala bir kısmımız ayakta. Bu nedenle CMK 25. maddeye göre hakimin tarafsızlığını şüpheyeye düşürecek bir sebep ortaya çıkmıştır. Bu nedenle hakimin reddi talebi bulunmaktadır" diyerek reddi hakim talebinde bulundu.

MAHKEMENİN KARARI

- ▶ Mahkeme hakimi kararında, reddi hakim talebini değerlendirmek üzere dosyanın bir üst mahkeme olan İstanbul Nöbetçi Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesine karar verdi. Hakim kararında şu ifadelere yer verdi:
- ▶ "olayla ilgili sanığın talebi olsun olmasın müdafinin veya vekilin yanına alınabildiği, müştekiler bakımından da müştekiler yerine iki koltuk sığıdığı, müşteki vekillerine tahsis edildiği, diğer 4 müşteki ayakta kalmasın diye boş olan sanık kürsüsünün arkasındaki koltuklara oturtulduğu, müşteki vekillerinin talebi üzerine vekillerin olduğu bölmeye gittikleri, burada da müştekilerin koltuk sayısı yetersiz olduğundan koltuk getirilip getirilemeyeceğini sordukları, gerek yerin darlığı gerekse getirilecek koltuk olmaması nedeniyle koltuk getirilemedi. **Dolayısıyla müştekilerin ayakta kaldığı, kimilerine vekillerinin yer verdiği, müşteki bölümünde 4 müşteki 2 vekil ancak 2 koltuk olduğu görüldü.**
- ▶ Bu hususun mahkeme hakiminin tarafsızlığını şüpheye düşürecek bir sebep olarak öne sürülüyor ise de şayet müşteki vekilleri mahkeme hakimin başka dosyalarını izleme şanslarını bulurlarsa benzer uygulamaların sıklıkla yapıldığı, **insanların mahkeme önünde esas duruşta ayakta beklemesine imkan ölçüsünde engel olunmaya çalışıldığı,** bu yönüyle mahkeme hakimin reddi talebinin yerinde olmadığı, dosyanın bu konumda karar verecek olan İstanbul Nöbetçi Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesine karar verildi."

LARYSA ZIABKINA BAŞVURUSU, 21/11/2017, ANAYASA MAHKEMESİ 2. BÖLÜM

- ▶ 30. Başvurucu; duruşma sırasında kendisinin salonun orta yerinde tutulduğunu, **sanığın duruşma salonundaki yerinin geleneksel bir uygulamaya dayandığını ve hukuka aykırı olduğunu**, böylelikle salonda teşhir edildiğini, avukatının yanında durmasına ve onunla görüşmesine imkân sağlanmadığını, bu sebeple kendisini yeterince savunamadığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.
- ▶ 34. Somut olayda başvurucunun duruşmadaki oturma düzeninde “fiziken” avukatından ayrı bir konumda olmasının, menfaatlerini savunduğu esnada kendisini nasıl dezavantajlı bir konuma getirdiği **temellendirilmemiştir. Anılan iddia soyut ve genel ifadelerle dile getirilmiş, duruşma sırasında müdafî yardımından yararlanmak için başvurucunun ilk derece mahkemesinden talepte bulunup bulunmadığı, talepte bulunmuş ise bu talebinin mahkemece ne zaman ve hangi gerekçeyle reddedildiği**, bunun bir bütün olarak yargılamanın adilliğini ne şekilde etkilediği hususlarında bir açıklamada bulunulmamış; bu itibarla başvurucu başlıktaki ihlal iddiasına ilişkin olarak delillerini sunma ve savunma hakkının hangi nedenle ihlal edildiğine ilişkin açıklamalarda bulunma yönündeki yükümlülüğünü yerine getirmemiştir.
- ▶ 35. Açıklanan nedenlerle silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğine dair iddianın **temellendirilmemiş olduğu anlaşıldığından** başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Urazov/Rusya, AİHM, 14.06.2016, §85-90.

- ▶ “86. Avukat-müvekkil mahremiyetine müdahaleden söz edilmesi için mutlaka **konuşmaların önlenmesi veya dikkatle dinlenmesi gerekmez**. Mahkeme'nin yaklaşımı uyarınca konuşmaların dinlendiğine dair **akla yatkın sebeplere dayanan gerçekçi bir inanç da, avukatın sağladığı yardımın etkinliğinin sınırlanması için yeterlidir**. (bkz. Khodorkovskiy/Rusya, §232, 31.05. 2011)
- ▶ 87. Mahkeme, davada sanığın yargılama boyunca metal bir kafese kapatıldığını görmektedir. Refakatçi polis görevlileri, her zaman kafesin yakınında bulunmuşlardır. Başvurucu, bu tür bir düzenlemenin avukatıyla duruşma sırasında serbestçe ve mahrem bir şekilde görüşmesini engellediği düşüncesindedir.
- ▶ 88. Hükümet, başvurucu avukatıyla refakatçi görevlilerin önünde görüşmek istemediğinde, mahkemenin başvuruçunun avukatıyla görüşmesine imkân tanımak için **duruşmaya ara verdiğini ileri sürmüştür**. Mahkeme, Hükümetin bu görüşü desteklemek için herhangi bir kanıt ileri sürmediğini veya eğer gerçekten ara verildiyse, bu aralar sırasında başvuruçunun avukatıyla görüşmesi için ne gibi imkânlar sağlandığı konusunda bilgi vermediğini kaydetmektedir.
- ▶ 89. Mahkeme Khodorkovskiy ve Lebedev başvurusunda, Sözleşme'nin 6/1 ve 3. maddeleri uyarınca ihlal kararı verdiğini gözeterek; başvuruçunun avukatıyla mahrem bir şekilde görüşme hakkıyla ilgili olarak, **refakatçi görevlilerin metal kafesin yakınındaki sürekli varlığından kaynaklanan gereksiz kısıtlamalara yönelik ihlal kararı verdiğini ve avukatlarla görevliler arasında, asgari bir mesafenin var olması şartına riayet edilmesi gerektiğini ifade etmektedir**. Savunmanın duruşmaya ara verilmesini isteyebilmesinin bu değerlendirmeye ilişkisi yoktur, zira ara verme sırasında avukatla sanık yine duruşma salonunda ve görevlilerin yakınında görüşme yapmak durumundadırlar (§642-647).
- ▶ 90. Mahkeme, Hükümetin bu davada farklı bir sonuca varılması için herhangi bir vakıa veya görüş ileri sürmediğini kaydetmektedir. Sonuç olarak başvuruçucu ile avukatı arasında yargılama sırasında mahrem bir şekilde iletişimin sağlanmamasından dolayı, Sözleşme'nin 6/1 ve 6/3-(c) maddeleri ihlal edilmiştir.“

Kabul edilebilirlik hakkında

1. Cumhuriyet Savcının Duruşma Salonundaki Konumu Hakkındaki Şikâyet

22. Hükümet, başvuruçunun anın iddiasına itiraz etmektedir. Hükümet, Cumhuriyet savcısının duruşma salonundaki konumunun, tamamen şekilcilikten kaynaklandığı vesavcılarının görev ve sorumluluklarına özü itibarıyla zarar vermediği kanısındadır. Aynı zamanda Avrupa Konseyi üyesi olan ülkelerde, Cumhuriyet savcısının duruşma salonunda oturduğu yerin savunma makamının konumuna kıyasla daha yüksekte olduğunu dile getirmektedir.

23.Hükümet, Türk mahkemelerinde hâkim koltuğunun savcı koltuğundan uzakta bulunduğunu belirtmektedir. Hükümet, aynı formasyonu alan, aynı sınavdan geçerek profesyonel meslek hayatına başlayan ve aralarında geçişlerin de mümkün olduğu hâkim ve savcılarının duruşma salonlarındaki oturma düzeninin tamamen Türk hukuku uygulamasında yerleşik bir olageliş olduğunu belirtmiştir. Diğer bir deyişle, Hükümet'e göre bir Cumhuriyet savcısı kariyeri boyunca hâkim olabilmekte ya da hâkimken savcı (...)olabilmektedir.

25. Mahkeme, daha önce birçok kararında ele aldığı gibi, başvuran tarafından şikâyet konusu edilen duruşmadaki oturma düzeninin, "fiziken" Cumhuriyet Savcısına ayrıcalıklı bir konum vermesine rağmen, bu durumun duruşma sırasında menfaatlerini savunduğu esnada başvuranı dezavantajlı bir konuma getirmediğini belirtmektedir. Başvuran tarafından iddia edildiği üzere "silahların eşitliği" ilkesinin ihlal edildiği söylenemeyecektir (*Chalmont v. Fransa* (kabul edilebilirlik), n° 72531/01, AİHM, 9 Aralık 2003; *Carballo ve Pinero v. Portekiz* (kabul edilebilirlik), n° 31237/09, 21 Haziran 2011)

26. Mahkeme, yerleşik içtihadından sapmak için somut olayda herhangi bir özel koşulun bulunmadığı kanaatindedir. Bu nedenle, şikâyet açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle Sözleşme'nin 35 §§ 3. ve 4. maddeleri uyarınca kabul edilemez niteliktedir.

KAMU DAVASINA HAKİM İLKELER

Ceza Muhakemesi Sistemleri

İTHAM

- *Yargılama için ithama gerek var. Davasız yargılama olmaz.
- *İthamı önce sadece zarar gören sonra herkes yapabiliyordu
- *Hakim tarafların ileri sürdüğü delillerle bağlı
 - *Taraflar eşit
 - *Sözlülük, açıklık, çelişme

Eski Doğu, Antik Yunan,
Roma (ilk dönemler)
Kavimler Göçü sonrası
Batı Avrupa

TAHKİK

- *Per inquisitionem muhakeme
- *İşe kendiliğinden el koyan hakim.
- *İsnadı yargılama makamı yapar, davaya gerek yok.
- *Hakim kendisi delil toplayabilir
- *Taraflar muhakemede süje değil
 - *Yazılılık ve gizlilik esas
 - *Savcılık ve gizli tanıklık

Merkezi krallıklara
geçişle birlikte

İŞBİRLİĞİ

- 19. yüzyıl, Adınlanma düşüncesi ceza muhakemesine yansıyor.
- *İtham için savcılık organı kurumsallaşmıştır.
- *Soruşturma tahkik (yazılı gizli), kovuşturma itham sisteminden (açık, sözlü, çelişme yöntemi) esinleniyor
- *Sanığın siyasi rejime göre değişen hakları var

İlk örnek 1808
Fr.CMK